

KATASZTRÓFAVÉDELMI KOORDINÁCIÓS TÁRCAKÖZI BIZOTTSÁG

ORSZÁGOS NUKLEÁRISBALESET-ELHÁRÍTÁSI INTÉZKEDÉSI TERV

3. fejezetéhez kapcsolódó

OBEIT 3.4. útmutató

**Az Országos Sugárfigyelő, Jelző és Ellenőrző Rendszer
felépítése és működése**

Verzió száma:

2.

2014. március

Az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervhez kapcsolódó műszaki-tudományos dokumentum kidolgozásában a Felsőszintű Munkacsoport munkatársai működtek közre

Kiadta: Fichtinger Gyula, az OAH főigazgatója,
Budapest, 2014. március 10.

Felelős szerkesztő: Macsuga Géza
A kiadvány beszerezhető:
Országos Atomenergia Hivatal
1036 Budapest, Fényes Adolf utca 4.
1539 Budapest, Pf. 676
Telefon: 436-4910
Telefax: 436-4843

ELŐSZÓ

A nukleárisbaleset-elhárítás szabályozási rendszerének hierarchiája a következő:

1. A legfelső szintet a *törvények* képviselik, így legfontosabbként a katasztrófavédelemről, az atomenergiáról, a honvédelemről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló törvények.
2. A következő szintet a törvények végrehajtására kiadott *kormány- és miniszteri rendeletek* alkotják. Ezek közül a legjelentősebbek a katasztrófavédelemről szóló törvény végrehajtásáról, az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerről, a nukleáris és radiológiai veszélyhelyzet esetén végzett lakossági tájékoztatás rendjéről, az országos sugárzási helyzet és a radioaktív anyagkoncentrációk ellenőrzéséről szóló kormányrendeletek, valamint az atomenergiáról szóló törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtására, az egészségügyért felelős miniszter által kiadott rendelet.
3. A jogi szabályozás mellett elengedhetetlen a nukleárisbaleset-elhárítási tevékenység műszaki szabályozása. A *műszaki szabályozás* rendszerében a legmagasabb szinten az *Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Terv* helyezkedik el, amelyet a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság elnöke hagy jóvá. Ehhez igazodnak és kapcsolódnak a *szervezeti Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervek*, melyeket a központi, ágazati, területi és helyi szervek felelős vezetői hagynak jóvá és rendelkeznek el alkalmazni illetékességi területükön. A műszaki szabályozás a jogszabályi előírások betartásával készül és figyelembe veszi a nemzetközi ajánlásokat, valamint a hazai jó gyakorlatot.
4. A jogi és a műszaki szabályozásban meghatározott követelmények és feladatok teljesítésére ajánlott módszereket és eljárásokat a szabályozás következő szintje, az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervhez kapcsolódó *műszaki-tudományos dokumentumok* tartalmazzák. A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság felhatalmazása alapján a műszaki-tudományos dokumentumokat az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója adja ki. E szabályozási szint legfontosabb célja, hogy útmutatást adjon az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerben közreműködő szervek számára az előírányzott feladatok végrehajtásában és a tevékenységek elvégzéséhez a nemzetközi ajánlások, a nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlatok értékelése és a jó tapasztalatok figyelembevételével egységes szempontrendszert biztosítson. Ezért az útmutatókban foglalt megfontolások minél teljesebb követése az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerben közreműködő valamennyi szerv számára ajánlott.
5. A felsorolt szabályozásokat kiegészítik az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerben közreműködő szervek, szervezetek belső szabályozási dokumentumai, amelyeket a minőségirányítási rendszerükkel összhangban készítenek és tartanak karban.
6. A jogi és a műszaki szabályozás változásait követve, valamint a felhalmozódott tapasztalatok alapján az útmutatók felülvizsgálata időről időre megtörténik. Az útmutatók alkalmazása előtt mindig győződjön meg arról, hogy a legújabb, érvényes kiadást használja-e! Az érvényes útmutatók az Országos Atomenergia Hivatal honlapjáról (www.haea.gov.hu) tölthetők le.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Az útmutató tárgya és célja	7
2. Az útmutató érvényessége.....	7
3. Vonatkozó jogszabályok.....	7
4. Meghatározások, rövidítések	8
5. Általános szempontrendszer	8
6. Az Országos Sugárfigyelő, Jelző és Ellenőrző Rendszer	8
6.1. Általános feladatok	8
6.2. Az OSJER felépítése	9
6.3. Az OSJER irányítása.....	11
6.4. Riasztás és magasabb készségi fokozat elrendelése.....	11
6.5. Specifikus feladatok.....	11
7. Az OSJER adatszolgáltatás rendje	13
7.1. Vezető szervek, szervezetek.....	13
7.2. Alrendszerek/Adatszolgáltató szervek, szervezetek	14

1. AZ ÚTMUTATÓ TÁRGYA ÉS CÉLJA

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló törvény alapján a katasztrófák megelőzése és az ellenük való védekezés nemzeti ügy, amelyben mindenkinek joga és kötelessége közreműködni.

A védekezést és a következmények felszámolását az erre a célra létrehozott szervek, szervezetek és különböző védekezési mechanizmusok összehangolásával, valamint a katasztrófavédelemben részt vevők bevonásával, illetve közreműködésével kell biztosítani. Az útmutató tárgya ajánlásokat adni az elhárításban résztvevő szervek számára a tevékenységek összehangolása érdekében.

Az útmutató célja a különböző ágazatok együttműködésének elősegítése az esetleges nukleáris veszélyhelyzetek lehető leggyorsabb és leghatékonyabb megelőzése, felderítése és kezelése érdekében.

2. AZ ÚTMUTATÓ ÉRVÉNYESSÉGE

Az útmutató hatálya kiterjed mindazon személyekre, illetve szervezetekre, melyek – akár jogszabályi kötelezettség alapján, akár meghatározott és leírt együttműködési normák alapján – radiológiai mérési eredményeket szolgáltatnak az Országos Sugárfigyelő, Jelző és Ellenőrző Rendszerbe (a továbbiakban: OSJER). Az útmutató érvényessége a nukleáris veszélyhelyzetek kezelésének minden fázisára kiterjed, a felkészülést is beleértve.

3. VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOK

A nukleáris veszélyhelyzetre (a továbbiakban: NVH) való felkészülés időszakában is működő OSJER az atomenergia békés célokra való felhasználása során bekövetkező radiológiai, nukleáris események elhárítására való felkészülés, a bekövetkezett esemény következményeinek csökkentése, megszüntetése érdekében létrehozott Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszer (a továbbiakban: ONER) döntéselőkészítő és döntéshozó tevékenységének szakmailag megalapozott támogatására az ONER részeként alakult meg. Az OSJER a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (a továbbiakban: KKB) döntéselőkészítő és döntéshozó tevékenységéhez szükséges információk biztosítása érdekében működik.

A központi, ágazati és területi szervekből álló ONER-t az atomenergiáról szóló törvény alapján a polgári védelmi és nukleárisbaleset-elhárítási feladatokkal kapcsolatos feladatkörében a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter irányítja, és az érintett miniszterekkel együttműködve, az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszerről szóló kormányrendelet alapján működteti.

A kormány katasztrófavédelemmel összefüggő döntéseinek előkészítését, a döntések összehangolását a KKB és ennek tevékenységét segítő munkaszervek útján valósítja meg.

Az ONER-ben közreműködő minisztériumok és országos hatáskörű szervek által kijelölt szervezetekből álló OSJER működésének összehangolását és szakmai munkájának irányítását a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter végzi. Az OSJER jogállását és feladatait az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszerről szóló kormányrendelet tartalmazza, felépítését és működési rendjét a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) főigazgatójának előterjesztése alapján a KKB elnöke hagyja jóvá.

A katasztrófavédelmi szakterület távmérő hálózatának működését a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter feladatkörébe tartozó tevékenységek sugárvédelmi ellenőrző rendszerének működési feladatairól szóló miniszteri rendelet szabályozza.

4. MEGHATÁROZÁSOK, RÖVIDÍTÉSEK

Az útmutató az OBEIT 1. mellékletében meghatározott kifejezéseket és rövidítéseket alkalmazza.

5. ÁLTALÁNOS SZEMPONTRENDSZER

Az útmutató elsősorban az ONER-ben részt vevő szervezetek általános tájékoztatásául szolgál. Az útmutató felsorolja a már meglévő OSJER hálózatokat. A felsoroltakon kívül más ágazatnak is lehetősége van arra, hogy létrehozzon és alkalmassá tegyen mérőrendszereket az OSJER-be történő integrálásra.

Az útmutató leírja az egyes szervezeti elemek együttműködésének rendjét, de nem tartalmazza a technikai eszközök műszaki követelményeit. Az útmutató megismétli a jogszabályban rögzített figyelmeztető és riasztási jelzés határértékeit, melyek az OSJER-be integrált Táv mérő Hálózat (a továbbiakban: OSJER TMH) egyes tagjaira érvényesek.

6. AZ ORSZÁGOS SUGÁRFIGYELŐ, JELZŐ ÉS ELLENŐRZŐ RENDSZER

Hazánkban az 1960-as évek közepén a környezeti sugárzási viszonyok rendszeres mérésére és ellenőrzésére az egész országra kiterjedő ellenőrző hálózatokat hoztak létre. Ezeknek a hálózatoknak eltérő alaptevékenységük miatt különböző a felszereltségük, feladatuk, működtetésük és fejlesztésük.

Egy esetlegesen bekövetkező nukleáris veszélyhelyzet során gyors intézkedésekre van szükség, ami indokoltá teszi a különböző intézmények, laboratóriumok, mérőállomások mérési adatainak folyamatos központi összegyűjtését, feldolgozását és értékelését. A hatékony védelmi intézkedések kidolgozásának támogatására országos hatáskörű, centrális irányítású szervezet kialakítása vált szükségessé, ez tette indokoltá az OSJER létrehozását.

Az OSJER a nukleáris veszélyhelyzetre való felkészülés időszakában is működik. Alapvető rendeltetése az országos sugárzási helyzet folyamatos figyelése, jelzése és ellenőrzése, valamint az országos sugárzási monitoring adatok összegyűjtése, kezelése, értékelése és NVH esetén a döntés-előkészítésben részt vevő szervekhez történő továbbítása.

6.1. Általános feladatok

- Az ország sugárzási helyzetének folyamatos figyelése, a radiológiai adatok gyűjtése, ellenőrzése, elemzése, értékelése és jelzése.
- Az ONER normál működési állapotában az OSJER, a BM OKF Nukleáris Baleseti Információs és Értékelő Központ (továbbiakban NBIÉK) útján az OSJER TMH működésével nyert adatokkal hozzájárul a lakossági sugárterhelés alakulásának nyomon követéséhez.
- Az ONER működési állapotának megfelelő riasztás és értesítés megalapozása, az ONER működtetésében részt vevő szervek tájékoztatása.
- A lakosság életkörülményei és munkafeltételei fenntartásához, az anyagi javak védelméhez, valamint a nukleárisbaleset-elhárítási tevékenységhez szükséges intézkedések sugárvédelmi megalapozása.
- Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az ország nemzetközi értesítési kötelezettségének teljesítése érdekében a radioaktív szennyezettségre jellemző adatok biztosítása az OSJER szerveknél és az atomenergia alkalmazójánál működő mérőhelyek mérési adataira, valamint a BM OKF NBIÉK értékelésére alapozva.
- A Táv mérő Hálózat mérőállomásról beérkező figyelmeztetési és/vagy riasztási jelzés esetén a jelzés hitelességének ellenőrzése, a kiváltó ok kivizsgálása és a kialakult helyzetről jelentés készítése az ONER működtetésében résztvevő szervek vezetői számára.
- Az OSJER Táv mérő Hálózat mérési adatai alapján az országos sugárzási helyzet jelzése az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszerről szóló kormányrendelet mellékletében meghatározott fokozatok szerint.

6.2. Az OSJER felépítése

6.2.1. Felépítési elemek

Az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszerről szóló 167/2010. (V. 11.) Korm. rendelet 10. § (2) bekezdésében rögzítettek szerint az OSJER az ONER működtetésében részt vevő szervek közül a kormányzati koordinációs szerv által kijelölt szervekből (a továbbiakban: OSJER szervek) áll.

A különböző ágazati irányítás alá tartozó szervezeti elemek az NVH-ra való felkészülés időszakában alaprendeltetésből adódó feladataikat végzik, és emellett felkészülnek az NVH-ban való működés követelményeinek teljesítésére, amelyet az OSJER az Országos Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszerrel együttműködve támogat.

Az OSJER működésének összehangolását és szakmai munkájának irányítását a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter a BM OKF útján látja el.

Az OSJER távmérőhálózatból, helyhez kötött radiológiai laboratóriumi mérő és ellenőrző hálózatból és mobil laboratóriumokból áll. A távmérőhálózat központból és alrendszerekből tevődik össze. Az egyes alrendszerek saját adatgyűjtő alközponttal rendelkeznek, ahová a mérőállomásokról közvetlenül érkeznek be a mérési adatok. Az adatgyűjtő alközpontok továbbítják a mérési adatokat az OSJER központba.

6.2.2. Vezető szervek

6.2.2.1. Központi szerv

Az OSJER központi szerve a BM OKF bázisán működő NBIÉK, amely összehangolja az OSJER ágazati szerveinek tevékenységét, központilag gyűjti, elemzi, értékeli és az adatcserében érintett hazai és külföldi szervezetek felé továbbítja, valamint a lakosság tájékoztatása érdekében a BM OKF honlapján megjeleníti a távmérő hálózat mérési adatait. Az adatok alapján a BM OKF NBIÉK fogadja a központba beérkező figyelmeztetési és riasztási jelzéseket, intézkedik azok okainak kivizsgálására és a társszervek tájékoztatására. Valós fenyegetettség esetén kezdeményezi az ágazatok riasztását, értesítését, az OSJER magasabb szintű működési állapotba helyezését, valamint a sugárzó anyag várható terjedési útvonalának előrejelzését.

6.2.2.2. Ágazati rendszerek

Az ágazatok az adatszolgáltató szerveket, szervezeteket, azok aktuális adataival együtt a Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervükben rögzítik, azok változásáról haladéktalanul tájékoztatják a KKB operatív munkaszerveinek vezetőjét. Az OSJER-ben kijelölt ágazat központi és területi adatszolgáltató elemekből felépülő ágazati rendszerének irányítását, az ágazat speciális információs igényén túl, a nukleárisbaleset-elhárításhoz számukra meghatározott adatok szolgáltatásának végrehajtását az Ágazati Információs Központ (ÁIK) végzi. Az ÁIK hatásköre saját ágazatán belül kiterjed valamennyi bevont szervezeti elemére.

6.2.2.3. Területi szervezeti elemek

Az OSJER országos és ágazati elemei által szolgáltatott mérési adatokból az érintett Fővárosi és Megyei Védelmi Bizottságok működéséhez szükséges információkat a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok Területi Információs Központja (TIK) gyűjti és rendszerezi. A TIK rendeltetése az illetékességi területüket (megyét, illetve Budapest fővárost) érintő, sugárzási helyzettel kapcsolatos adatok gyűjtése, annak meghatározott módon történő rendszerezése és továbbítása a Megyei Védelmi Bizottság részére. A TIK hatásköre kiterjed az illetékességi területén található, az OSJER-be bevont mérőhelyekre, az ágazati szervezeti és működési szabályzatokban foglaltak szerint. A TIK szakmai irányítását a BM OKF NBIÉK végzi.

6.2.3. Adatszolgáltató szervek, szervezetek

6.2.3.1. OSJER Táv mérő Hálózat

Az OSJER TMH radiológiai távmérőállomásai folyamatosan mérik a környezeti háttérsugárzás mértékét, változását a telepítésük helyszínén. Egyes mérőállomások a meteorológiai paraméterek változását és a radioaktív aeroszolok levegőbeli koncentrációját is meghatározzák.

Az ország sugárzási helyzetét a háttérsugárzás mértékének változásából, az OSJER TMH mérőállomásain mért gamma-sugárzás dózisteljesítményének napi 24 órás folyamatos mérésével kísérik figyelemmel, illetve egységesen meghatározott figyelmeztetési (250 nSv/óra), illetve riasztási szint (500 nSv/óra) elérése, átlépése után a mérőállomások automatikusan jelzést küldenek az érintett ÁIK-nak, továbbá a BM OKF 24 órában működő Központi Főügyeletének, illetve a BM OKF NBIÉK-nek. Az OSJER Táv mérő Hálózat részét képező mérőállomások üzemeltetői:

- BM OKF,
- Honvédelmi Minisztérium (HM) – Magyar Honvédség,
- Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) – oktatási ágazat,
- Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ),
- MVM Paksi Atomerőmű Zrt.,
- Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Kft (RHK Kft.).

6.2.3.2. Helyhez kötött Laboratóriumi Mérő- és Ellenőrző Hálózatok

Az OSJER helyhez kötött laboratóriumi hálózatához az ágazati alárendeltségben, vagy országos hatósághoz tartozóan működő laboratóriumok tartoznak, melyek ágazatonként, a saját SZMSZ-ük szerint meghatározott gyakoriságú mintavétel és mérési metodika alapján ellenőrzik a környezet radioaktív szennyeződésének mértékét. A Laboratóriumi Mérő- és Ellenőrző Hálózatba tartozó szervek, szervezetek:

- Vidékfejlesztési Minisztérium,
- EMMI,
- Magyar Tudományos Akadémia,
- OMSZ,
- MVM Paksi Atomerőmű Zrt.
- RHK Kft.

6.2.3.3. Mobil laboratóriumok

A különböző ágazatok által működtetett mobil laboratóriumok az OSJER TMH mérőállomásai által szolgáltatott mérési eredmények ellenőrzése céljából az adott területen megvizsgálják a háttérsugárzás mértékét, meghatározzák a környezeti gamma-dózisteljesítmény nagyságát, igazolják vagy elvetik a mérőállomás által mért adatokat. A helyszínen talaj-, víz-, illetve levegőmintákat vesznek, és izotópszelektív vizsgálatokkal meghatározzák a környezetben található radioaktív izotópok fajtáit és azok mennyiségét, illetve egyéb méréseket végeznek az igények szerint. Rendeltetésük a szennyezett terület határainak kijelölése, az OSJER TMH adatainak megerősítése és információ szolgáltatása az aktuális helyzetről a döntéshozók részére. Mobil laboratóriumot üzemeltető szervek, szervezetek:

- BM OKF,
- HM – Magyar Honvédség,
- MTA Energiatudományi Kutatóközpont,
- EMMI – OSSKI,
- MVM Paksi Atomerőmű Zrt.,
- VM – Nemzeti Élelmiszer-biztonsági Hivatal.

6.3. Az OSJER irányítása

6.3.1. Az OSJER irányítása normál időszakban

Az irányítás normál időszakban az államigazgatásban kialakult rendhez igazodik. A katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter közvetett módon – normatívák, irányelvek és követelmények meghatározásával – a BM OKF útján irányítja az OSJER-t. A felügyeletük alá tartozó szervezeti elemeket az ágazatok közvetlenül irányítják. A TIK tevékenységének szakmai irányítását a BM OKF NBIÉK végzi.

6.3.2. Az OSJER irányítása NVH esetén

NVH esetén a KKB operatív munkaszervének vezetője a BM OKF NBIÉK-en keresztül irányítja az OSJER-t. Az ekkor érvénybe lépő központi intézkedéseket és a végrehajtás feltételeit előzetesen, az NVH-ra való felkészülés során alakítják ki. Az OSJER szakmai munkáját – a KKB operatív munkaszerv vezetőjének utasítása alapján – a BM OKF NBIÉK vezetője koordinálja.

A TIK-ek feladataikat NVH esetén a Fővárosi és a Megyei Védelmi Bizottságok elnökeinek irányításával, az érintett Értékelő Munkacsoport vezetőjének utasítása szerint hajtják végre.

6.4. Riasztás és magasabb készségi fokozat elrendelése

6.4.1. A magasabb készségi fokozat elrendelése

Az OSJER-nek az NVH időszakra előírt tevékenységét a készségi fokozatainak bevezetésével éri el. Az NVH-ra való felkészülés során az OSJER magasabb készségi fokozatba léptetését – ellenőrzés, kivizsgálás (pl. emelt szintű eseményeknél) vagy gyakorlás céljából – a KKB operatív munkaszerv vezetője, illetve az általa felhatalmazott vezető rendelheti el.

NVH esetén az OSJER a KKB operatív munkaszerv vezetőjének utasítására – a BM OKF NBIÉK vezetőjének szakmai javaslata alapján – magasabb készségi fokozatba lép. Az érintett szervek és szervezetek körét, valamint azok feladatait (pl. az OSJER Táv mérő Hálózat méréseiből származó adatok küldési gyakoriságának növelése, mobil laboratóriumok helyszínre küldése ellenőrző mérések végzése céljából) a KKB operatív munkaszerv vezetője – a BM OKF NBIÉK vezetőjének szakmai javaslata alapján – intézkedésben határozza meg.

A vezető szervek és szervezetek részére a magasabb készségi fokozatot mindenkor a KKB elnöke, illetve a KKB operatív munkaszerv vezetője vagy az általuk felhatalmazott vezető rendelheti el.

6.4.2. A riasztás végrehajtása

Az OSJER magasabb készségi fokozatba lépéséről szóló intézkedés kiadása után az OSJER vezető szervek (BM OKF NBIÉK, ÁIK, TIK) riasztását a BM OKF Központi Főügyeletén működő ONER Riasztási és Értesítési Ügyelet (ONER RIÉÜ) végzi.

Az ágazati rendszerek riasztása az ÁIK feladata, melyet a saját SZMSZ-ükben leírt módszer és rend szerint hajtanak végre.

6.5. Specifikus feladatok

6.5.1. Normál időszak feladatai

Az OSJER szervezeti elemei az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszerről szóló kormányrendeletben az OSJER részére általánosan megfogalmazott feladatok végrehajtása érdekében tevékenykednek.

6.5.1.1. A BM OKF NBIÉK OSJER-rel kapcsolatos főbb feladatai

- Ellátja az ország nukleárisbaleset-elhárítási korai előrejelzési rendszer központi feladatait.
- Az OSJER vezető szervezeti elemeként koordinálja a rendszer tevékenységét.
- Működteti a valós idejű, online nukleárisbaleset-elhárítási döntéstámogató rendszert (RODOS).
- Gyűjti, feldolgozza, elemzi és értékeli az OSJER TMH mérőállomásairól érkező mérési adatokat.
- Ellátja a nemzetközi radiológiai monitoring-adatcsere rendszer nemzeti központ feladatait. A mérőállomások környezetében végzett, a felkészülés hátterét jelentősen befolyásoló tervezett, illetve véletlen eseményről (pl. izotópos vizsgálatok) tájékoztatja a nemzetközi két- és többoldalú megállapodásokban rögzített radiológiai adatszolgáltatásban részt vevő nemzetközi központokat.

6.5.1.2. Az Ágazati Információs Központ OSJER-rel kapcsolatos feladatai

- Irányítja az alárendeltségébe tartozó szervezeti elemek munkáját.
- Meghatározza az együttműködés és adatszolgáltatás rendjét, mélységét.
- Elkészíti az ágazati értékelő jelentéseket.
- Gyűjti az ágazati OSJER TMH-hoz tartozó mérőállomások mérési adatait, és azokat meghatározott gyakorisággal továbbítja a BM OKF NBIÉK-nek.
- A mérőállomások környezetében végzett, a felkészülés hátterét jelentősen befolyásoló tervezett, illetve véletlen eseményről (pl. izotópos vizsgálatok) időben (a vizsgálatok megkezdése előtt legalább félórával) tájékoztatja a BM OKF NBIÉK-et.
- Biztosítja a készütségekbe helyezési feladatok végrehajtásához szükséges információkat.

6.5.1.3. A Területi Információs Központ OSJER-rel kapcsolatos feladatai

- A TIK összegyűjti és értékeléshez előkészíti a területékre vonatkozó mérési adatokat.
- Operatív kapcsolatot tart a fővárosi, illetve megyei védelmi bizottságokkal.
- Információval látja el a területhez (megyéhez, illetve fővároshoz) tartozó érintett szerveket.

6.5.1.4. Az OSJER Távmérő Hálózat feladatai

- Saját rendjének megfelelő ciklusidővel méri és jelenti a meghatározott környezeti paramétereket.
- Felkészül az NVH-ban történő működés megvalósítására.
- A háttérsugárzás mértékének figyelmeztetési, illetve riasztási szint fölé történő emelkedése esetén korai figyelmeztetési, illetve riasztási jelzést ad a BM OKF Központi Főügyeletének, továbbá a BM OKF NBIÉK-nek és az ÁIK-nak.

6.5.1.5. A mobil laboratórium és a helyhez kötött mérő- és ellenőrző hálózat feladatai

- Hatályos jogszabályok és ajánlások alapján kidolgozzák és bevezetik az NVH mérési metodikáját.
- Megszervezik az NVH-ban érvényes mérési metodika és feladatok megismerését, begyakorlását, gyakorlatokon való ellenőrzését.
- Megismerik és gyakorolják a riasztás és készenlétbe helyezés feladatait.
- Biztosítják az egyes ágazatok hatósági ellenőrzéseiről készült összegezek, jelentések megküldését a BM OKF NBIÉK-be.

6.5.2. Feladatok NVH esetén

6.5.2.1. A BM OKF NBIÉK OSJER-rel kapcsolatos főbb feladatai

- Rendkívüli esemény, illetve NVH esetén javaslatot tesz az OSJER magasabb készütségi fokozatba helyezésére.
- Támogatja a KKB nukleárisbaleset-elhárítási döntés-előkészítő tevékenységét.
- Gyűjti, rendszerezi és az illetékes szerveknek továbbítja az OSJER TMH, illetve a Mobil és Helyhez Kötött Laboratóriumok mérési adatait.
- Folyamatosan elemzi és értékeli az ország sugárzási helyzetét, melyet megküld a KKB szerveinek.

- Végzi a biztonságot kedvezőtlenül befolyásoló eseményből származó sugárzó anyag várható terjedési útvonalának előrejelzését, működteti a nemzetközi valós idejű, on-line nukleárisbaleset-elhárítási döntéstámogató rendszert, elemzi és értékeli a rendszer által nyújtott eredményeket és azokat továbbítja a döntés-előkészítésben meghatározott szervek, szervezetek részére.
- Közreműködik a lakosság nukleárisbaleset-elhárítási tájékoztatásában.

6.5.2.2. Az Ágazati Információs Központok OSJER-rel kapcsolatos feladatai

- Szervezi az ágazat OSJER-be kijelölt elemeinek működését, összehangolja a feladatok végrehajtását.
- Gyűjti az ágazati OSJER adatszolgáltató szervektől beérkező sugárzási adatokat, és továbbítja azokat a BM OKF NBIÉK-nek, illetve az illetékes ágazati vezetőszerveknek.

6.5.2.3. A Területi Információs Központok OSJER-rel kapcsolatos feladatai

- Gyűjti az illetékességi területén lévő ágazati OSJER-elemek sugárzási adatait, melyekhez a BM OKF NBIÉK biztosít hozzáférést.
- Rendszerezi, feldolgozza és értékeli a beérkező adatokat, majd jelentés formájában továbbítják azokat a Fővárosi, illetve Megyei Védelmi Bizottságok részére.

6.5.2.4. Az OSJER Távmérő Hálózat feladatai

- Folyamatosan ellátja mérési adatokkal az Ágazati Információs Központokat, a BM OKF Központi Főügyeletet és a BM OKF NBIÉK-et.
- A figyelmeztetési, illetve a riasztási szint meghaladása esetén figyelmezteti, illetve riasztja az illetékes ÁIK-ot, a BM OKF NBIÉK-et és a BM OKF Főügyeletet. NVH esetén az OSJER veszélyhelyzeti adatküldési gyakoriságra áll át.

6.5.2.5. A mobil laboratóriumok feladatai

- NVH-t el nem érő szintű radioaktív szennyezettség környezetben való megjelenése esetén a KKB operatív munkaszerv, illetőleg az NVM vezetőjének kérése szerint a személyi állományt az ügyeleti szolgálatok riasztják, munkaidőn túl berendelik őket. A mobil laboratóriumok munka-, illetve szolgálati helyükön készülnek fel a terepen végrehajtandó tevékenységre. Ellenőrzik a műszerek működőképességét, járművekre telepítik a szükséges eszközöket és felszerelési tárgyakat. Elvégzik az egyedi mérési programot.
- NVH esetén a KKB operatív munkaszerv, illetve az NVM vezetője által meghatározott területre menetet hajtanak végre, dózisteljesítmény-mérést végeznek, mintákat vesznek, és elvégzik az előírt vizsgálatokat.
- Az OSJER Távmérő Hálózat mérőállomásainak riasztása esetén ellenőrzik a riasztás valóságát a helyszínen végzett radiológiai mérésekkel.
- Igény szerint részt vesznek a lakosság radioaktív szennyezettségének ellenőrzésében.

6.5.2.6. A helyhez kötött mérő- és ellenőrző hálózatok feladatai

- NVH esetén a szervezeti és működési szabályzatukban meghatározott működési rend szerint megkezdik a folyamatos, 24 órás munkarendben való tevékenységüket. A kiadott intézkedések, utasítások alapján mintát vesznek és részletes radiológiai vizsgálatokat végeznek.
- Méri a mobil radiológiai laboratóriumok vagy más OSJER elemek által beszállított mintákat.
- A mérési eredményeket megküldik az illetékes ÁIK-hoz és a BM OKF NBIÉK-hez.

7. AZ OSJER ADATSZOLGÁLTATÁS RENDJE

7.1. Vezető szervek, szervezetek

A vezető szervek, szervezetek információs kapcsolatainak fenntartásán az érvényben lévő SZMSZ-eikben foglaltak az irányadók. A BM OKF NBIÉK-be beérkező OSJER TMH adatok mind az ágaza-

tok, mind a területi vezetőszervek rendelkezésére állnak, a mindenkori információs csatornákon keresztül lehívhatók.

7.2. Alrendszerek/Adatszolgáltató szervek, szervezetek

7.2.1. OSJER Táv mérő Hálózat

- Az OSJER TMH mérőállomásai elsődlegesen a háttérsugárzás mértékét, illetve változását mérik, melynek jellemzésére környezeti gamma-dózisteljesítmény átlagokat szolgáltatnak. A gamma-dózisteljesítmény emelkedésekor meghatározott, előre beállított értékeknél (250 nSv/óra, illetve 500 nSv/óra) automatikusan figyelmeztetési jelzést, illetve riasztási jelzést adnak.
- A mérőállomások naponta, meghatározott gyakorisággal automatikusan megküldik mérési eredményeiket az ÁIK-nak, melyek továbbítják azokat a BM OKF NBIÉK-be, illetve a BM OKF Főügyeletére.
- NVH esetén a KKB operatív munkaszerv vagy a NVM vezetője – a BM OKF NBIÉK vezetőjének szakmai javaslata alapján – nagyobb adatküldési gyakoriságot rendelhet el.
- Az ÁIK-ok a BM OKF NBIÉK-kel való megfelelő adatkapcsolat meglétét rendszeresen ellenőrzik, probléma esetén azonnal tájékoztatják a BM OKF NBIÉK-et, és a lehető legrövidebb időn belül a kapcsolatot helyreállítják.
- Az OSJER számára egyes automata mérőállomások meteorológiai mérési adatokat, illetve levegőben mérhető aeroszol-aktivitáskoncentrációs adatokat is szolgáltatnak a gamma-dózisteljesítmény értékei mellett.

7.2.2. A helyhez kötött laboratóriumi mérő- és ellenőrző hálózatok

- Az ágazatok irányítása alá tartozó mérőhelyek az ágazatok, illetve az OKSER éves munkaprogramja szerint végzik a radiológiai mérési eredmények meghatározását. A mérési eredményeiket féléves és éves jelentésben küldik el az ÁIK-nak.
- NVH esetén a KKB operatív munkaszerv vagy a NVM vezetője – a BM OKF NBIÉK vezetőjének szakmai javaslata alapján – nagyobb adatküldési gyakoriságot rendelhet el.
- Az ÁIK-ok összegzik a féléves, éves jelentéseket, és továbbítják a BM OKF NBIÉK-nek.

7.2.3. A mobil laboratóriumok

- A mobil laboratóriumok a mért sugárszennyezettségi értékeket a jelentési ciklus végén az ÁIK-ba továbbítják, ahonnan tájékoztatás céljából a BM OKF NBIÉK részére is megküldésre kerül.
- Indokolt esetben a mobil laboratóriumok eszközei felhasználhatók a lokális sugárzási helyzet tisztázása érdekében. (Ekkor még nem történik meg a mobil laboratóriumok készülségi fokozatba helyezése.) Az illetékes ÁIK az adatokat további felhasználásra a BM OKF NBIÉK-nek megküldi.

AZ OBEIT-HEZ KAPCSOLÓDÓ, EDDIG MEGJELENT MŰSZAKI-TUDOMÁNYOS DOKUMENTUMOK

OBEIT 1.1. útmutató:	Az OBEIT jogszabályi alapjai
OBEIT 2.1. műszaki segédlet:	Hazai és külföldi nukleáris és radiológiai létesítmények baleseti helyzetei
OBEIT 3.1. útmutató:	Az ONER kritikus feladatai
OBEIT 3.2. útmutató:	Az ONER kritikus feladatainak értékelése
OBEIT 3.3. útmutató:	Szervezett segítségnyújtás a védekezésben
OBEIT 3.5. útmutató:	Baleseti monitorozási stratégia
OBEIT 4.1. útmutató:	Az ONER szervek készenléttel kapcsolatos tervező munkája
OBEIT 4.2. útmutató:	Az ONER szervek közötti kommunikáció
OBEIT 5.1. útmutató:	Szervezeti Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervek kidolgozása és folyamatos karbantartása
OBEIT 5.2. útmutató:	Nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlatok előkészítése, végrehajtása és értékelése
OBEIT 5.3. útmutató:	ONER riasztási gyakorlatok előkészítése, levezetése és értékelése
OBEIT 7.1. útmutató:	Sürgős óvintézkedések meghozatala, bevezetése és végrehajtása
OBEIT 7.2. útmutató:	Radiológiai veszélyhelyzetek helyi kezelése
OBEIT 10.1. útmutató:	Sugársérültek kezelésének és ellátásának megszervezése

